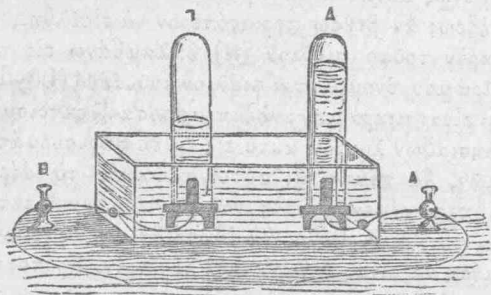

τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἐδῶ τὸ καταρωθῶσamen χω-
ρίς ἀέρος. Ἐπομένως ἡ ἄλλη ἐκείνη οὐσία ἦτις
δίδεται ὑπὸ τοῦ ἀέρος εἰς τὸ κηρίον, καὶ συντι-
θεμένη μετὰ τοῦ ὑδρογόνου, παράγει τὸ νερὸν,
αὐτὴ πρέπει νὰ εὐρίσκηται ἐντὸς τοῦ νεροῦ.

Πρὸ ὀλίγου εἶδετε τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο περάτων
τῆς μηχανῆς ἡμῶν ἔσυρεν εἰς ἑαυτὸ τὸν χαλκὸν
ὅστις περιείχετο εἰς τὴν κυανῆν ἐκείνην ἀνάλυ-
σιν. Τὸ σύρμα τοῦτο, ὠδηγήσαν ἐκεῖ τὸν ἠλε-
κτρισμὸν, ἐπέφερε τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα· καὶ
δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἂν ὁ ἠλεκτρισμὸς
τόσον ἰσχυρῶς ἐπενήργησεν εἰς τὸ ρευστὸν ἐκεῖνο,
ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ τὸ συνθέσωμεν καὶ νὰ τὸ δια-
λύσωμεν, θὰ κατορθώσῃ καὶ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ
ὑδατος εἰς τὰ μέρη ἐξ ὧν συντίθεται. Ἴδου λαμ-
βάνω τοὺς δύο πόλους τῆς στήλης, τὰ δύο ἄ-
κρα δηλαδὴ τῶν συρμάτων, καὶ ἄς ἰδῶμεν ποῖαν
ἐπιρροὴν θὰ ἔχωσιν ἐπὶ τοῦ νεροῦ τοῦ δοχείου
τούτου. Οὕτω τὰ δύο σύρματα χωριστὰ, καὶ τὸ
καθὲν διέρχεται διὰ μικροῦ τρυπητοῦ ξυλίνου

Σχ. 35.

βάθρου, ὥστε δὲν κοινονοῦσι μεταξύ των, τὸ ἐν
πρὸς τὸ μέρος τοῦ Α, τὸ ἄλλο πρὸς τὸ μέρος
τοῦ Β. Οὕτω τὰ ἀέρια τὰ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν
δύο συρμάτων δὲν συγγέονται, ἀλλ' ἕκαστον
παρουσιάζεται χωριστόν. Ὅτι τὸ ἐξερχόμενον
ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι ἀτμὸς ἀλλ' ἀέριον, εἶναι πε-
ριττὸν νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν. Τὸ εἶδετε καὶ τὸ
ἠξέυρετε. Βλέπετε τώρα ὅτι ὅπου εἶναι τὸ πέρασ
ἐκάστου σύρματος, ἐξέρχονται φυσικαλίδες. Ἄς
τάς συναζώμεν, ἀλλὰ χωριστὰ τὰς τοῦ ἑνὸς σύρ-
ματος καὶ χωριστὰ τὰς τοῦ ἄλλου, καὶ ἄς τὰς
ἐξετάσωμεν. Πρὸς τοῦτο καλύπτω τὸ πέρασ τοῦ
ἐνὸς δι' ἐνὸς ὑαλίνου κυλίνδρου Δ, κλειστοῦ ἄ-
νωθεν, ἀνοικτοῦ κάτωθεν, καὶ τὸ πέρασ τοῦ ἄλ-
λου δι' ἄλλου ὑαλίνου κυλίνδρου Γ. Εἶναι δὲ ἀμ-
φότεροι οἱ κύλινδροι πλήρεις ὑδατος, καὶ ἴσταν-
ται εἰς τὰ ξύλινα μικρὰ βάρη περι ὧν σὰς εἶπα.
Τώρα, καθ' ὅσον ὁ ἠλεκτρισμὸς ὁ ἐξερχόμενος ἐκ
τῶν περάτων τῶν δύο συρμάτων ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ
νεροῦ τοῦ περιεχομένου εἰς τὸ δοχεῖον, ἐκ τοῦ
νεροῦ ἀναπτύσσονται ἀέρια, καὶ εἰσέρχονται εἰς
τοὺς κυλίνδρους. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀέριον εἶναι ἐλα-
φρότερον τοῦ νεροῦ, διὰ τοῦτο, καθ' ὅσον εἰσέρ-
χεται εἰς τὸν κύλινδρον, ἀναβαίνει εἰς τὴν κο-
ρυφὴν αὐτοῦ, καὶ ἀναγκάζει τὸ νερὸν, ὡς βλέ-

πετε, νὰ καταβαίνει, καὶ ἐξερχόμενον κάτωθεν
τοῦ κυλίνδρου, νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ νερὸν τὸ πε-
ριεχόμενον ἐντὸς τοῦ μεγάλου δοχείου (Α. Β), ὅ-
που οἱ κύλινδροι ἴστανται. Ὁ κύλινδρος Γ πλη-
ροῦται πολὺ ταχύτερον παρὰ ὁ Δ, καὶ ἐπειδὴ οἱ
κύλινδροι εἶναι ἴσοι, βλέπετε ὅτι περιέχει ἤδη
διπλάσιον σχεδὸν ἀέριον τοῦ ἄλλου. Καὶ τὰ δύο
αὐτὰ ἀέρια εἶναι ἄχρσα, καὶ τὰ δύο ἐπιπλέου-
σιν εἰς τὸ νερὸν χωρὶς νὰ πυκνωθῶσι, καὶ ὁμοιά-
ζουσιν ἀπαράλλακτα, ἢ τοῦλάχιστον φαίνονται
ὅτι ὁμοιάζουσιν. Ἄλλὰ ἄς τὰ ἐξετάσωμεν κα-
λήτερον διὰ νὰ πεισθῶμεν. Ἐχομεν ἤδη ἀρκετὴν
ποσότητα καὶ ἐκ τῶν δύο, ὥστε ἡμποροῦμεν
νὰ προχωρήσωμεν εἰς πειράματα. Τὸ ἀέριον τὸ
περιεχόμενον εἰς τὸν κύλινδρον Γ θὰ ἰδῆτε ὅτι
εἶναι τὸ ὑδρογόνον.

Ἐνθυμεῖσθε ὅτι τὸ ὑδρογόνον εἶναι ἀέριον ἐ-
λαφρὸν, μένον διὰ τοῦτο καὶ μὴ ἐξατμιζόμενον
ἐντὸς τοῦ ἀνοικτοῦ ἀγγείου, ὅταν τὸ ἀγγεῖον
εἶναι ἀνεστραμμένον, καὶ ἀνάπτου καὶ καίον
δι' ὠχρᾶς φλογὸς περὶ τὸ στόμιον τῆς φυλακῆς
του. Τὸ ἀέριον λοιπὸν τοῦτο ἐδῶ εἶναι ὑδρογό-
νον, διότι, ὡς κρατῶ τὸν κύλινδρον ἀνεστραμ-
μένον, μένει ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ, ἰδού (ὁ καθη-
γητὴς πλησιάζει κηρίον ὑπὸ τὸν κύλινδρον,
εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ) καίει, καὶ παράγει φλόγα
ὡς σὰς τὴν εἶπα.

Τώρα νὰ ἰδῶμεν τί περιέχει ὁ ἄλλος κύλινδρος.
ἠξέυρετε ὅτι σύγκεται τὸ νερὸν ἐκ δύο ἀε-
ρίων, καὶ ὅτι ὅταν μιγνύομεν τὰ δύο ὁμοῦ, ἀ-
ποτελοῦσι μίγμα ἐπιδεικτικὸν ἐκρήξεως. Ἐγνω-
ρίσαμεν τὸ ἐν, τὸ ὑδρογόνον· μένει νὰ ἰδῶμεν τί
εἶναι τὸ ἄλλο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίει τὸ ὑδρο-
γόνον, καὶ τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἀναλύσεως μὲν
περιείχετο ἐντὸς τοῦ νεροῦ, τώρα δὲ εἶναι μεμο-
νωμένον ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κυλίνδρου. Εἰσάγω εἰς
τὸν κύλινδρον τὸ ἀναμμένον αὐτὸ ξυλάριον, καὶ
βλέπετε ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅλος ἄλλο.
Τὸ ἀέριον δὲν ἀνάπτει, ὡς τὸ ὑδρογόνον, ἀλλὰ
τὸ ξύλον καίει πολὺ ζωηρότερον. (Ὁ καθηγητὴς
ἀνάπτει μικρὸν τεμάχιον ξύλου καὶ τὸ εἰσά-
γει εἰς τὸν κύλινδρον.) Ἴδέτε πῶς τὸ ἀέριον
τοῦτο αὐξάνει τὴν καυσίαν, πῶς τὸ ξύλον καίει
ζωηρότερον παρὰ ὅτε τὸ κρατῶ εἰς τὸν ἀέρα.
Τὸ ἀέριον λοιπὸν αὐτὸ εἶπομεν ὅτι περιείχετο
εἰς τὸ νερὸν. Ἡ σταγὼν λοιπὸν τοῦ νεροῦ ἢ
προελθοῦσα ἐκ τῆς καύσεως τοῦ κηρίου, τὸ πε-
ριείχε καὶ αὐτή. Ἄλλὰ ποῦ τὸ ἡῦρε; Τὸ ἐδα-
νεῖσθαι ἐκ τοῦ ἀέρος. Πῶς νὰ τ' ὀνομάσωμεν αὐτὸ
τὸ ἀέριον; Θέλετε Α, Β, ἢ Γ; Ἄς τ' ὀνομάσω-
μεν Ο, ἢ μᾶλλον Ὁξυγόνον. Τὸ ὄνομα εἶναι
ὠραῖον, εὐήχον, Ἑλληνικὸν, καὶ δὲν εἶναι φόβος
μῆπως τὸ συγγύσωμεν μετὰ τῶν ἄλλων. Τοῦτο
λοιπὸν τὸ ὀξυγόνον κατέχει μέγα μέρος εἰς τὴν
σύνθεσιν τοῦ νεροῦ.

Ἄφ' οὗ ἐμάθομεν τοῦτο, θὰ μᾶς εἶναι εὐκο-
λύτερον νὰ ἐννοήσωμεν τὰ ἄλλα πειράματα καὶ

ζῶο αὐτὸ, χειρότερο, ὁ κρακῆς. Εἶναι τόσο μεγαλύτερο, ὅπου ἂν περάσῃ ἡ μπαλαίνα ἐπάνω του δὲν τὴ νοιώθει, ὅπως δὲν νοιώθει τὸ βόδι τὴ μύγα. Μερικοὶ θαλασσινοὶ ἐνόμισαν μιὰ φορά πῶς εἶχαν ἀνακαλύψει ἕνα νέο νησί· ἐπήγανε λοιπὸν καὶ τὸ σημείωσαν καὶ εἰς τὴ χάρτα. Καὶ τοῦ νηοῦ! ἦταν ὁ κρακῆς ξαπλωμένος εἰς τὴ θάλασσα. Ἔχει καὶ κέρατα ὁ κρακῆς καὶ μ' αὐτὰ πιάνει τὰ καράβια.

Οἱ ἄλλοι ἤκουον, ἂν καὶ ἀμφιβάλλοντες ὀλίγον, μετὰ προσοχῆς. Ἄλλ' ὁ Τρομπὼν σείων εἰρωνικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ καπνίζων,

— Καλὲ τί μᾶς λὲς αὐτοῦ, εἶπε, γέρω μου· τί πράγματα εἶνε αὐτὰ ὅπου μᾶς λὲς χωρὶς νὰ τὰ ἰδῆς. Ἄκουσε νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ ἐγὼ πράγματα ὅπου εἶδα. Εἶδα μία φρεγάτα ἀγγλικὴ μὲ σαρανταδύο κανόνια, ὅπου ἐκυνηγοῦσε ἕνα καράβι, ὅπου ἔπερνε μαύρους σκλάβους εἰς ταῖς Ἀντίλλαις. Τί κακὸ ἔκανε τὸ καράβι; δὲν μοῦ λὲς; τίποτε. Νὰ, αὐτὸ εἶνε πρᾶμμα, ὄχι τὰ φειδία σου, γέρω μου.

Ἵφείλομεν ἐνταῦθα ν' ἀναφέρωμεν ὅτι πολλοὶ καὶ σοφοὶ ἄνδρες ἐπίστευον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ θαλασσοῦ ὄφως καὶ τοῦ κρακῆος. Πολλοὶ δὲ περιγραφὰ αὐτῶν ἐγράφησαν καὶ ὑπὸ φυσιοδιφῶν ἔτι.

Ἐν ᾧ τοιαῦτα διελέγετο ὁ Λάξ, ἡ κόρη του, εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ πλοίου σιγῆ καὶ σκεπτικὴ παρετήρει πότε μὲν τὸν οὐρανὸν, πότε δὲ τὴν θάλασσαν, ἦν μετὰ πολλῆς ταχύτητος ἠυλάκωνεν ἡ *Ρόζα Μαρία*.

— Μετὰ τῆς προσοχῆς παρατηρεῖτε τὸν οὐρανὸν! τῆ λέγει ὁ Μαρσὲλ πλησιάζας, μήπως μεταξὺ τῶν μυριάδων ἀστέρων ζητεῖτε τὸ ἄστρον τὸ ἰδικόν σας;

— Πτωχὴ καὶ ἀφανὴς κόρη, ὡς ἐγὼ, ἔχει τάχα ἄστρον; Μοὶ ἀρέσκει νὰ θαυμάζω τοῦ Μεγαλοδυνάμου τὰ κτίσματα ἐν ἀπάσῃ τῇ λαμπρότητί των καὶ τῇ ἐπιβλητικῇ τῆς φύσεως ἡρμείᾳ. Τὰ ἄστρα μοὶ φαίνονται ὡς ὄφθαλμοὶ ἀγγέλων μετ' ἀγαθότητος παρατηρούντων τὴν ἡμετέραν γῆν. Ἐνίοτε μάλιστα μοὶ φαίνεται ὅτι ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῶν εὐεργετικὴ τις ἀκτίς καὶ εἰσδύει εἰς τὴν καρδίαν μου. Τώρα δὰ, καθ' ἣν στιγμὴν μοὶ ἀπετείνετε τὸν λόγον ἐν ᾧ ἤμην βεβουησμένη εἰς τὰς σκέψεις μου, ἐσυλλογιζόμεν δύο στροφὰς γερμανικῆς τινος ἐλεγείας τὴν ὁποίαν εἶχόν ποτε ἀναγνώσει. Παρισῆ ὁδοιπὸρον πορευόμενον μόνον ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐν ἀγνώστῳ χώρᾳ καὶ ἀποπλανώμενον· ἐν τῇ ἀβεβίῳ πορείᾳ του, καταλαμβάνεται ὑπὸ τρόμου· ὑψόνει πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματα καὶ ἀνακράζει· «Μικρά μου χρυσᾶ ἄστρα, εἶθε πάντοτε ἀπομεμακρυσμένα ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὅμως ἀγαπῶ νὰ σᾶς βλέπω, καὶ ὅμως ἔχω πίστιν εἰς σᾶς!» Αἴφνης νομίζει ὅτι φωτίζεται ὁ δρόμος του καὶ εἰς τὸν ψίθυρον τοῦ ῥύακος, εἰς τὸν θροῦν τῶν φύλλων,

νομίζει ὅτι ἀκούει φωνὴν μυστηριώδη, τῶν ἄστρον τὴν φωνὴν, ἣτις τῷ ἀποκρίνεται· «Ὅχι, δὲν θὰ ἦσαι πάντοτε ἀπομεμακρυσμένος ἀπ' ἡμῶν καὶ πολλάκις σὲ ἔχομεν εἰς τὸν νοῦν μᾶς».

— Ὡραιότατῃ ιδέα, υπέλαβεν ὁ Μαρσὲλ! Ἐψήχετε δίκαιον νὰ τὴν ἐνθυμεῖσθε. Οἱ πρακτικοὶ λεγόμενοι ἄνθρωποι θὰ ὠνόμαζον τὰ τοιαῦτα φαντασιοπληξίας καὶ οἱ σοφοὶ θὰ ἐγέλων μὲ τὴν τοιαύτην προσωποποίησιν τῶν ἀστέρων ἀποδεικνύοντες διὰ θετικῶν ἀριθμῶν τὸ ὕψος καὶ τὸν ὄγκον των. Ἄλλ' ἀρά γε ἡ ἐπιστήμη παρέχει ἀληθῶς εἰς ἡμᾶς μεγάλας ὑπηρεσίας ὅταν ἀπεκδύηται τὴν ἰδανικὴν αὐτῆς αἴγλην; Τὸ κατ' ἐμὲ πολλάκις μετὰ πόθου ἀνεμνήσθη τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς δὲν ἐκόλυνον τὴν παιδικὴν μου φαντασίαν οὔτε τῶν γεωλόγων τὰ συστήματα, οὔτε τῶν ἀστρονόμων οἱ ὑπολογισμοί. Ἡμεῖς εἴμεθα τολμηρότεροι τοῦ πρωτοπλάστου· δὲν ἀρκοῦμεθα εἰς τὸ νὰ ἐγγίσωμεν διὰ τῶν χειλέων τὸ ζῦλον τῆς γνώσεως, θέλομεν καὶ νὰ τὸ ἀνατάμωμεν καὶ πολλάκις ἡ ἀνατομὴ μας ἀποδαίνει ματαία· ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρων χαρτίων καὶ βιβλίων δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὴν ἀλήθειαν.

Μεταξὺ τῶν παραδεισίων χρόνων καὶ τῶν σημερινῶν, τῶν φιλοσοφικῶν, ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι καθ' οὓς ἦτο εὐφρανταστότερος καὶ ἀφελέστερος ὁ ἄνθρωπος. Ἦτο τότε παιδίον καὶ τὴν παιδικὴν του ἀθωότητα δὲν ἐπεσκότηζεν οὔτε ἡ ἀλαζονεία, οὔτε ἡ ἐπιστήμη. Τότε ἡ ὄψις τῷ ἐχρηστοδότηι, τότε τὸν προσέφυλαττεν ἀπὸ τοῦ κεραυνοῦ ἡ δάφνη καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι τῷ ἀπεκάλυπτον τὰ μυστήριά των. Σήμερον ἡ ἐπιστήμη ἐσχημάτισε κενὸν περὶ τὴν καρδίαν μας καὶ τὸ κενὸν τὸ φοβεῖται ἡ φύσις, κατὰ τὸ λέγειν ἐνὸς φιλοσόφου. Σήμερον οὔτε νύμφαι, οὔτε φαντάσματα, οὔτε γίγαντες, οὔτε πυγμαῖοι, οὔτε ποίησις. . .

— Πόσον ἠδύνομαι ἀκούουσα ὑμᾶς νὰ ὁμιλήτε τοιουτοτρόπως! διέκοψε λέγουσα ἡ Καρίνα. Πόσον ἐπιτυχῶς ἐξηγεῖτε τὰς ἰδέας μου καὶ πόσον καταλλήλως ἀποκρίνεσθε εἰς τὰς ἀπορίας μου. Μάθετε ὅμως ὅτι ἡ ποίησις ἐκείνη, ἣς θρηνεῖτε τὴν ἀπώλειαν, ὑπάρχει, ὑπάρχει εἰς τὰς ἡμετέρας ἀρκτητικὰς χώρας. Τὴν διέσωσαν οἱ χωρικοὶ τῆς Σουηδίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Δανίας. Ἔχομεν ἀκόμη τὰς μαγείας καὶ τὰ θαύματα. Ζῶσιν εἰς τὰς πεδιάδας μας αἱ ἔλφαι μὲ τὸ γελαστόν των πρόσωπον, μὲ τὸ ἐλαφρόν των σῶμα καὶ χορεύουσι περὶ τὰ χλωρὰ χόρτα καὶ ὑφαίνουσι τὰ ἐνδύματά των μὲ ἀκτίνας τῆς σελήνης. Εἰς τὰ ὄρη μας ὑπάρχουσι πυγμαῖοι, οἵτινες ὑπὸ τοῦς ἀδαμαντίνους θόλους των καταγράφουσι τὰ πολύτιμα μέταλλα. Ἐντὸς τῶν οἰκιῶν μας ὑπάρχουσι μικρά τινα καὶ ἀγαθὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἄλλο δὲν ζητοῦσι παρ' ὀλίγας σταγόνας γάλακτος. Αἱ λίμναι μας ἔχουσι τοὺς στροιμκάλους μὲ τὴν ἀργυρᾶν των ἄρπαν καὶ τὰ βάρη τῶν θαλασσιῶν μας τοὺς μεερμαῖδους. . .

ὄνομα, ὅπερ ἔδωκαν εἰς αὐτὴν οἱ Ἴσπανοὶ, καλουμένη θάλασσα τῆς Σαργάσσης. Εἰς τὰ πελάγη ἐκεῖνα τέλος δὲν ὑπάρχει τὸ θερμὸν φῶς, ὅπερ πανταχοῦ διαχέει λάμπων ὁ ἥλιος, ἢ ἀκτινοβόλησις ἐκείνη τῶν κυμάτων καὶ τῶν πορφυροχρῶν νεφῶν, οὔτε ἡ λευκοτάτη ἐκείνη τοῦ ὀρίζοντος χροιά, ἢ συνάπτουσα ὡς ἀργυροῦς δακτύλιος τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ πελάγους πρὸς τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς τὰ πελάγη τῆς Ἄρκτου τὰ πάντα εἶνε βαρέα, σκοτεινὰ καὶ ἐνίοτε φοβερά. Καὶ ὅμως ἄφθοнос εἶνε καὶ ἐκεῖ ζωϊκότης. Ἡ βολίς εὐθιθεῖσα εἰς βάθος ἐξ χιλιάδων ποδῶν ἀνέστυρεν ἄπειρα ζῳάρια καὶ οἱ πάγοι τῆς Σπιτζεβέεργης ἐγκλείουσιν ὄντα γιγαντιαία. Ἄλλὰ πέραν τοῦ Βορείου Ἀκρωτηρίου δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη κατοικία, δύναται δέ τις ἐβδομάδας καὶ μῆνας ὄλους ἐκεῖ νὰ πλῆῃ χωρὶς νὰ συναντήσῃ πλοῖον ἄλλο. Ἐρημος ἐκεῖ, ἔρημος ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐνθα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος ὁ ναύτης ἀναλογιζόμενος τὴν σμικρότητά του δύναται ταπεινῶς ν' ἀναφωνήσῃ ὡς ὁ ταπεινὸς ἀλιεὺς τῆς Βρετανίας· «Βοήθησόν μοι, Κύριε, διότι εἶνε πολὺ μικρὸν τὸ πλοιαρίον μου καὶ τὸ πέλαγος ἄπειρον!»

Ἡ Καρίνα καὶ ὁ Μαρσέλ ἐθεῶντο τὸ θέαμα τοῦτο, πότε μὲν ἐκθαμβοί, πότε δὲ μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως, καὶ συχνὰ τότε, χωρὶς νὰ ὀμιλῶσιν, ἐνόουν ὅτι ἐσκέπτοντο καὶ οἱ δύο τὰ αὐτά. Ἐνίοτε πάλιν ὁ ὑποπλοίαρχος ἀνεγίνωσκε πρὸς τὴν κόρην ἐκλέγων τὰ κατάλληλα μέρη, τὰ ὁποῖα ἐνόμιζεν ὅτι θὰ τὴν ἐνδιέφερον πλειότερον. Τὰ συνήθη του ἀναγνώσματα ἦσαν ἢ ἐξ ἱστορικῶν βιβλίων ἢ ἐκ περιηγήσεων ἢ ποιημάτων. Ἡ Καρίνα τὸν ἤκουε μετὰ προσοχῆς. Ἄν τὴν ἔβλεπες κεκλιμένην πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἔχουσα τεταμένον τὸ οὖς καὶ τὴν διάνοιαν, θὰ ἐνόμιζες ὅτι βλέπεις πτηνὸν κεκλιμένον εἰς τῆς φωλαῆς του τὸ χεῖλος καὶ ἀναπνέον τὴν γλυκύτητα τοῦ δροσεροῦ ἀέρος ἢ τοῦ δάσους τὰ ἀρώματα.

Πόσον ὠφέλιμος εἶνε ἡ ἀνάγνωσις, ἐνωπὸν τῶν καλῶν βιβλίων! Τίποτε δὲν χάνεται εἰς τὸν κόσμον αὐτόν· ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦνε ἔχει ὠριμένην τὴν θέσιν του ἐν τῷ μεγάλῳ κατασκευάσματι Ἐκείνου, ὅστις ῥίπτει βλέμμα εὐμενὲς καὶ ἐπὶ τὴν κέδρον τοῦ Λιβάνου καὶ ἐπὶ τὴν ὕσωπον. Ἡ σταγὼν τοῦ ὕδατος, ἥτις στάζει διὰ τῆς στέγης τῆς καλύβης, προστίθεται εἰς ἄλλας σταγόνας, αἵτινες θὰ ἀυξήσωσι τὸ βυάκιον. Οὕτω καὶ τοῦ συγγραφέως τὸ ἔργον πολλάκις μακρὰν, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦνε, δύναται νὰ διεγείρῃ γλυκεῖαν συγκίνησιν, νὰ παρηγορήσῃ τεθλιμμένην καρδίαν!

Ἡ Καρίνα ὅμως, ἂν καὶ πολὺ ἠρέσκετο εἰς τὰ γαλλικὰ βιβλία καὶ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, ἦν πολὺ ἠγάπα, δὲν ἔπαυεν ἐπαινοῦσα τὰ σουηδικά. «Κρίμα, εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρὸς τὸν Μαρσέλ, νὰ μὴ ἠξεύρητε τὴν γλῶσσάν μου· θὰ ἀ-

νεγινώσκομεν ὁμοῦ τοὺς ποιητάς, οὓς ἀγαπῶ καὶ ὧν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς μεταφράσω τὸ κάλλος». Ἐπειτα δὲ αἴφνης κροτοῦσα τὰς χεῖρας ἀνέκραξε μετὰ παιδικῆς χαρᾶς·

— Νὰ μάθητε σουηδικά.

— Τὸ ἐπεθύμουν, ἀπήντησεν ὁ Μαρσέλ, ἀλλὰ θὰ ἦνε δύσκολα.

— Καθόλου, ἀφ' οὐμάλιστα ἠξεύρετε ἀγγλικὰ καὶ, νομίζω, ὀλίγα γερμανικά. Αἱ δύο αὐταὶ γλῶσσαι θὰ σᾶς βοηθήσουν νὰ μάθητε τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγαπητῆς μου πατρίδος καὶ θὰ ἴδῃτε τί ὠραία γλῶσσα! Εἶνε γλῶσσα τῆς τιμῆς καὶ τῶν ἠρώων· καθὼς λέγει ὁ ποιητὴς μας Τέγγερ, ἠχεῖ ὡς ὁ ὄρειχαλκος καὶ λάμπει ὡς ὁ ἥλιος.

— Σᾶς ἤκουσα πολλάκις ὀμιλοῦσαν σουηδιστὶ μετὰ τοῦ πατρός σας καὶ ἀληθῶς μοι ἐνεποίησεν αἴσθησιν ἡ ἀρμονία τῆς γλώσσης σας. Ἐπειτα ἔχω πολλὴν εὐκολίαν εἰς τὸ νὰ μανθάνω ξένας γλώσσας. Οὐδέποτε ἐπεθύμησα νὰ εἶχον ὅλα τὰ ἔθνη μίαν γλῶσσαν, ὡς δὲν ἐπεθύμησα νὰ εἶχον τὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ ἔφερον τὸν αὐτὸν καρπὸν ὅλα τὰ δένδρα.

— Καὶ ὅμως, ὑπέλαβεν ἡ Καρίνα, θὰ ἦτο ὠραῖον νὰ ὀμιλοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν.

— Διὰ τὸ ἐμπόριον θὰ ἦτο ὠραῖον βεβαίως, ὡς καὶ διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τοῦ βίου καὶ διὰ τὴν διάδοσιν πρακτικῶν γνώσεων· ἐπιβλαβέστατον ὅμως διὰ τὴν διάκρισιν τῶν ἐθνικῶν χαρακτήρων! Διότι, παρατηρήσατε, ἂν ὅπως τώρα φαίνεται ἀποδεδειγμένον, ὅλαι τῆς Εὐρώπης αἱ γλῶσσαι ἔχουσι κοινὴν ἀρχὴν, εἶνε δῆλα δὴ κλάδοι φυέντες ἐκ τῶν μονοσυλλαβικῶν γλωσσῶν τῶν Ἰνδιῶν, αὐταὶ διασπαρῆσαι διμορφώθησαν ὄχι μόνον σύμφωνα πρὸς τὰ ἦθη τῶν διαφόρων λαῶν, ἀλλὰ καὶ σύμφωνα πρὸς τὸ κλίμα, ὅπερ οὗτοι κατοικοῦσι. Εἰς τὴν Ἄρκτον εὐρίσκουμεν γλώσσας ἀνδρικοτέρας, πολὺ τοισμένας, σύμφωνα λαρυγγοπρόφερα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν σοφὸν φιλόλογον Αἰ. Murray εἶνε τὰ ὀσᾶ τῶν γλωσσῶν. Εἰς τὴν Μεσημβρίαν ἀπαλὰ φωνήεντα καὶ πολλὴν εὐλυγισίαν. Αἱ γλῶσσαι τῶν βορείων ἐθνῶν εἶνε ὡς νὰ ἔγειναν ἐπίτηδες διὰ τὰ κλίματα ἐκεῖνα, διὰ τοὺς μηχανισμοὺς τῶν κυμάτων, διὰ τὰς τρικυμίας, αἰτῶν μεσημβρινῶν διὰ τοὺς ἔρωτας, διὰ τὰ ἀσμάτια, διὰ τὸν ὑπὸ τὰς ἠνθισμένας πορτοκαλέας ψίθυρον. Ἡ γλῶσσα λοιπὸν ἔχει πολλὴν σχέσιν πρὸς τὴν ὄλην διαμόρφωσιν τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν ἔθνους, ἐπιδορᾷ μάλιστα καὶ ἐπὶ τῆς δικαιοῖας. Οὕτω λ. χ. διὰ νὰ γράψω ἐπιστολὴν θετικὴν καὶ ἀκριβῆ θὰ μετεχειριζόμενη τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, διὰ νὰ περιγράψω μίαν τοποθεσίαν τὴν ἀγγλικὴν, διὰ τὴν ἐλεγεῖαν τὴν γερμανικὴν, δι' ἐν ἵπποτικὸν ἄσμα τὴν ἰσπανικὴν καὶ δι' ἐν ἔρωτικὸν ἄσματιον τὴν ἰταλικὴν.